

اقتصاد مقاومتی با اصلاح الگوی مصرف

کارشناسان می‌گویند تغییر رفتار مصرفی و الگوی اقتصادی زندگی مردم یکی از مولفه‌های اقتصاد مقاومتی است که امکان گذار از سخت‌ترین شرایط اقتصادی را فراهم می‌سازد.

کارشناسان می‌گویند تغییر رفتار مصرفی و الگوی اقتصادی زندگی مردم یکی از مولفه‌های اقتصاد مقاومتی است که امکان گذار از سخت‌ترین شرایط اقتصادی را فراهم می‌سازد.

به گزارش جام‌جم، رخدادها و حوادث اقتصادی اعم از تورم، کمبود مقطعی کالا، کاهش عرضه، افزایش تقاضا و صف کشیدن برای خرید کالا، همه از مواردی است که در اقتصاد کشور تازگی ندارد و مردم ایران نمونه‌های زیادی از این دست را مشاهده کرده‌اند، اما تمام این پدیده‌ها موقتی و زودگذر بوده و هیچ‌کدام مانند بختک روی اقتصاد ایران نیفتاده است. با این حال گاهی اوقات این پدیده‌ها به دلیل رفتار اشتباه برخی شهروندان که ناشی از نااطمینانی نسبت به آینده است به یک معضل جدی تبدیل می‌شود و تا زمانی که این معضل برطرف شود، هزینه و انرژی زیادی مصرف آن می‌شود.

بحرانی شدن بازار سکه و ارز در بهمن سال گذشته یا ماجرای صف کشیدن‌های نیمه‌شب پشت بانک‌ها برای پیش خرید سکه حاصل تصور نادرستی است که از برخی پدیده‌های اقتصادی در مردم ایجاد شده است. گرچه در آن مقطع بانک مرکزی توانست با سیاست‌های کنترلی از عطش تقاضا بکاهد، اما این رفتار غلط همچنان در مقاطع مختلف مشاهده می‌شود. موضوع گرانی مرغ و عطش مردم برای خرید بیشتر این کالای پرمصرف نیز از جمله رخدادها و اقتصادی است که بیش از یک ماه است تمامی برنامه‌ریزی‌های بازرگانی و تنظیم بازار را تحت‌الشعاع قرار داده است. در دو سه روز اخیر نیز مجدداً موجی از تقاضای غیرواقعی روانه بازار سکه و ارز شده که همین مساله قیمت این دو شاخص را به طرزی مصنوعی افزایش داده است.

اما ریشه و علت این موضوع کجاست؟

چرا وقتی کالایی گران می‌شود یا احتمال کمبود عرضه آن وجود دارد، برخی مردم دچار بیم و نگرانی شده و به سمت خرید بیشتر آن کالا هجوم می‌برند؟

گروهی از کارشناسان در پاسخ به این سوال، دلایل مختلفی را عنوان می‌کنند و تغییر الگوی مصرف و عادات زندگی را عامل اصلی این مساله می‌دانند.

از سوی دیگر، کارشناسان اقتصادی بر این باورند که نظام توزیع در کشور با ضعف‌های اساسی روبه‌روست و همین ضعف‌های درمان نشده می‌تواند عطشی سیراب‌نشده برای کالاهای مختلف ایجاد کند. این عطش و تمایل شدید به خرید به بروز ناهماهنگی و عدم کنترل بازار منجر می‌شود.

کارشناسان معتقدند با تغییر الگوی فرهنگی، ایجاد ثبات و اطمینان خاطر در مردم از طریق آموزش توسط رسانه‌ها، مدارس و دانشگاه‌ها می‌توان برای تغییر الگوی مصرف و عادات غلط اقتصادی خانوارها اهتمام ورزید و از این راه نتایج خوبی در مدیریت و کنترل اقتصادی به دست آورد.

ایرج ندیمی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس می‌گوید: اشتیاق مردم برای خرید بیش از حد یک کالا، ناشی از وجود نوعی بی‌اعتمادی است و عده‌ای می‌خواهند با ذخیره‌سازی کالا، نیاز آینده خود را تأمین کنند. وی با تأکید بر این که ساماندهی قیمت‌ها و کنترل بازار می‌تواند از هجوم مردم برای خرید و افزایش تقاضای بی‌رویه جلوگیری کند، می‌گوید: با آگاهی دادن و اطلاع‌رسانی درباره میزان مدت نگهداری کالاها بویژه مواد غذایی که دارای مدت محدود مصرف است، می‌توان عطش خرید را کنترل کرد.

ندیمی همچنین توجه به مولفه‌های دینی و اخلاقی را نیز یادآور شده و تأکید دارد توجه به مسائل دینی و این واقعیت که بروز رفتارهای غلط اقتصادی از سوی مردم می‌تواند به زیان رساندن به دیگری منجر شود، عاملی بازدارنده و راه‌حل مناسبی برای اصلاح الگوی مصرف خانواده است.

نماینده لاهیجان در مجلس، فرهنگ‌سازی درباره تغییر عادات و رویه‌ها در اقتصاد خانوار را از ضروری‌ترین راه‌حل‌های اقتصاد مقاومتی دانسته و تأکید می‌کند: با تغییر نگاه مردم و اطمینان‌بخشی از سوی مسئولان، مردم نیز همراهی لازم را خواهند داشت که لازمه آن

وي اضافه مي‌کند: چنانچه مردم اطلاعات کافي داشته باشند که در يك جنگ نابرابر اقتصادي واقع شده‌اند، ایثارگران در برابر آن مقاومت خواهند کرد و البته ممکن است عده اندکي نیز سوداگران سعي در گرفتن ماهي از آب گل‌آلود داشته باشند. این کارشناس اقتصادي معتقد است، تغییر نظام عرضه، پایش و کنترل مکانیزه بازار يك نوع خودکنترلي در فروشندگان و مصرف‌کنندگان ایجاد خواهد کرد و در مواقع غیرعادي، جامعه با عطش کاذب برای خرید يك کالا و احتکار آن در منازل مواجه نخواهد شد.

وي لازمه ایجاد نظام مکانیزه بازار را وجود يك بانک اطلاعاتي قوي دانسته و مي‌گوید: زیرساخت‌هاي مناسب اقتصادي باید برای این نظام مکانیزه طراحی و اجرا شود.

تغییر سبک زندگی خانواده‌ها عامل پیشرفت

ابراهیم رزاقی، استاد اقتصاد دانشگاه تهران نیز در گفت‌وگو با فارس، الگوهاي غلط اقتصاد خانوار ایرانی را یکی از عوامل به‌هم‌ریختن منطق و چارچوب اقتصادي کشور دانست و تاکید کرد: سبک زندگی ایرانی‌ها به حدي تغییر کرده که درواقع در حال نابود کردن منافع بلندمدت خود و از بین بردن منافع ملي است.

رزاقی با اشاره به این‌که فرهنگ مصرف‌گرایی، آرامش خانواده‌ها را از بین می‌برد، گفت: منافع کشورهاي در حال توسعه بویژه خانواده‌ها با مصرف‌گرایی به خطر افتاده و خانواده‌ها دائم در حال خرید و تقاضا هستند. بر این اساس خانواده‌ها دائم در حال کسب و کار و خرج کردن هستند و از زندگی رضایت ندارند.

این استاد دانشگاه تهران تاکید دارد: قناعت و برنامه‌ریزی براساس درآمد در خانواده‌ها می‌تواند آرامش را به خانواده‌ها برگرداند و رویکرد اقتصاد ملي را نیز تغییر دهد.

رزاقی درباره شرایط تحریم و فشارهاي اقتصادي ناشی از آن و تبیین سیاست‌هاي لازم برای شکل‌گیری اقتصاد مقاومتي معتقد است: برای تغییر سبک زندگی مردم باید واقعیت‌هاي تحریم گفته شود، اما نکته اساسي این است که برای ایجاد این تغییرات تا چه اندازه مردم را برای واکنش مناسب در برابر تحریم‌ها آماده کرده‌ایم.

وي یکی از راهکارهاي پیشنهادي‌اش را مصرف کمتر و پس‌انداز بیشتر برای عبور از دشواري‌هاي تحریم عنوان و تاکید می‌کند: آلمان و ژاپن پس از جنگ جهانی دوم از جمله کشورهايی بودند که با پس‌انداز و کم‌مصرف کردن آرام‌آرام به کشورهاي بزرگ صنعتي تبدیل شدند، ضمن آن‌که آنها شرایط مذهبي و اعتقادي مردم ما را نداشتند. مردم از طریق رسانه‌ها و آموزش‌هاي لازم می‌توانند به برون‌رفت از شرایط رکود اقتصادي کمک کنند.

ایجاد احساس امنیت و اطمینان، راه‌حل تغییر الگوی مصرف

علي انتظاری، استاد دانشگاه نیز در گفت‌وگو با خبرنگار ما درباره ریشه‌هاي عادات غلط مصرفي مردم و راه‌هاي تغییر الگوی مصرفي خانوارها می‌گوید: متأسفانه در حال حاضر رویه‌هاي فرهنگی و اقتصادي غلطی در خانواده‌ها جاي خود را باز کرده که رفتار مردم را کانالیزه کرده و این مساله نیاز به فعالیت‌هاي فرهنگی و اجتماعي فراواني دارد تا اصلاح شود.

وي تاکید می‌کند: برنامه‌ریزی‌هاي اجتماعي و اقتصادي باید به‌گونه‌ای باشد که در مردم امنیت تولید کند و مردم تصور کمبود کالا نداشته باشند.

انتظاری همچنین تغییر سیستم توزیع کالا را یکی از ضروریات شرایط سبک زندگی جدید دانسته و می‌گوید: با ایجاد سیستم ایمن و مطمئن توزیع کالا می‌توان احساس آرامش و اطمینان در جامعه ایجاد کرد و در صورتی که چنین سیستمی اجرا شود، مردم با احساس امنیت نه‌تنها اقتصاد خانوار بلکه اقتصاد ملي را نیز به پیش خواهند برد.

این استاد جامعه‌شناسی، آموزش مداوم و تغییر الگوی فرهنگی، فکري و رفتاري خانواده‌ها را اصلی‌ترین راه‌حل برای حل مساله می‌داند و تاکید می‌کند: ضرورت دارد درباره این موضوع پروژه‌هاي تحقیقاتي و مطالعاتي به دانشگاه‌ها سپرده شود تا کارشناسان، راه‌حل‌هاي جامعه‌شناختي و اقتصادي لازم را به مردم ارائه کنند.